

Негаснещ светилник

Рилската света обител винаги е била най-големият, най-привличащият духовен център у нас. Свети Иван, велик рилски чудотворец, невидимо бди от небесата над своя манастир, а със светите си мощи благославя всеки, който с чиста вяра застава пред ковчега му с просба и поклон.

В далечното минало Рила планина не била така леснодостъпна като сега. Няма я някогашната манастирска тишина, когато от септември до април потокът от поклоннически посещения се прекъсвал. С удобния автомобилен транспорт днес обителта се посещава и в студените зимни дни. Това е радостно в духовен смисъл. То е утешително за бедната духовност на нашето съвремие.

Само когато се извият студените рилски виелици, там е тихо. Манастирът е в белота. Дълбока белоснежна тишина пее и звъни богомолно. Тя знае да разказва за едно хилядолетно минало, белязано с висока молитвена духовност, и в робски изпитания, и в мирни дни.

Дворът е покрит със сняг. Всичко е пречистено до съвършенство и напомня на рилските монаси за оная белота на духа, която е цел на тяхното себеотречение. Пречистени са и стъпките по калдъръма на праведни и грешни, на верни и слабоверни, които са стъпвали по свещената земя.

А зимната нощна картина извисява мисълта до небесата. Над покрития със сняг храмов купол се издига Кръстът, непобедимото оръжие на християнина в борбата със силите на злото. Огрян от лунни лъчи, той пръска сребърни отблясъци. И молитвата „Господи Иисусе Христе, помилуй ме!“ идва сама...

В ранна утрин клепалният звън е бистър и все така топъл като зов за молитва. А звъннат ли манастирските камбани, духът се устремява към висините. Неволно монахът си спомня думите на Неофит Рилски, отразени в неговото „Описание болгарскаго священнаго манастиря Рилскаго“: „Слабите звуци на дървото и желязото ни напомнят неясните, тайнствени речи на пророците, а звънът на камбаните и тяхната стройна мелодия - евангелското благовестие, неговото тържество по всички краища на вселената, и ни навежда мисъл за ангелската тръба на съдния ден“.

Есента тука е тайнствено тиха с топлите си багри. Боровите гори наоколо зеленееят, а широколистните буки припламват в чудни нюанси от златисто до огненочервено. Въздухът е напоен с тиха, сладка тъга, която прелива в уморената душа и извиква копнежа за покой във вечността.

В манастира тази атмосфера се допълва и украсява от молитвата. Тогава се ражда покаянието и в най-слабоверната душа, в която все още не е изгубен усетът за духовност. Сред светския шум това се постига трудно. Съкровената молитва пък на опитния монах става още по-действена. Броеницата отронва зърно след зърно, а в душата идва най-светлият копнеж за извисеност...

Във ведрината на ранното пролетно утро манастирът, потънал в зеленина, е тържествено притихнал. В душата на монаха, след покаянието през светата Четиридесетница, идва радост, но много светла, духовна. Тя няма нищо общо с радостта в света, в много случаи измамна и свързана с нетрайни земни придобивки. Тогава рилският

монах празнува Възкресение Христово. С пасхалните химни духът му предвкуша безконечната радост на отвъдния мир при Бога...

Лятото е времето на многобройни поклоннически посещения. Но и тогава има нещо само манастирско. Стотици хора прекосяват двора, влизат в храма и излизат от него, а я няма светската глъч. Всеки е съсредоточен в себе си. Шумът глъхне и потъва някъде дълбоко. Високите манастирски сгради и стройната Хрелъова кула ли го поглъщат? Остава най-сигурното, че манастирската атмосфера е духовна и тя слага своя отпечатък. В горещите летни дни монасите намират търсения покой през тихите манастирски нощи. Портите се затварят. Уморените пътници заспиват. И този, който остава буден за молитва и духовен размисъл, най-после остава сам със себе си.

Той може след килийния канон да се уедини на открито до колоната на балкона в горния етаж. Планинският хлад ще облъхне челото му. Тишината ще му помогне да се вгълби в себе си. Молитвеният вопъл ще дойде сам с копнежа за трайна неземна красота на духа, сътворен за вечност.

От ранно утро, всеки ден и във всяко време, храмът неизменно разтваря двери за молитва. Всекидневно се извършва света литургия. Дежурният монах отваря ковчега с мощите на свети Иван. Умилително е да се гледа как се редят стари, млади и дечица да се поклонят.

Един проси здраве, друг разкрива житейските си теготи и проси помощ и закрила. Но има и такива, които с дълбоко покаяно чувство молят Рилския Чудотворец да укрепи силите им за преуспяване по пътя към духовността, така трудно осъществявана днес. А това е толкова красиво!

Човешкото сърце е бездна. В него не се прониква с човешки усилия. А има съкровени неща, които не могат да се изразят с думи. Тях знае да разбира свети Иван. Той знае да утолява и душевни терзания и болка, причинена от греха.

Затова нерядко ще се види богомолец, който стои пред свети Иван и безмълвно му разказва за себе си. Той излиза от храма разведрен, с поглед, озарен от надежда, каквато светът не знае да му даде. И поема пак стръмния си път в живота с нови сили...

Свети Иван не връща никого. Неговата благодатна небесна закрила знаят не само тези, които са стоели молитвено пред ковчега с мощите му. Той е прославен в православния свят от остров Тинос, където се пази дясната му ръка, до Аляска - в студения Руски север. Още през средновековието е почитан от сърби, румънци, руси и византийци.

Но за нас свети Иван е духовно съкровище. Чудесата, които е направил, са неизброими. Отразените в дебели тонове са само една част от всичките. Защото техният брой се измерва с числото на поклонниците, посетили неговата обител.

Най-много чудеса стават в душите на хората. Свети Иван е излекувал не една душа от неверие, от заблуди и грехове. Там, при него, душата неволно започва да търси, да копнее за „нещо“, което невинаги осъзнава, но за което знае, че е трайно, красиво, вечно.

Един духовен размисъл под купола на храма при свети Иван, един избликнал-копнеж по Бога и вечността! Нима това е малко! То пречиства, възражда и укрепява духа.

Разказват, че някога, във времената на здрава вяра и християнско благочестие, благоуханието от мощите на свети Иван се усещало в целия манастирски двор. Сега благочестивият поклонник го усеща понякога в храма, когато се покланя на мощите.

Благоухаят мощите, благоухае с тях и подвигът на стотици следовници на Рилския отшелник, които се подвизавали безмълвно в манастирските килии или по постниците в околностите на обителта.

Но това духовно благоухание залива не само душите на поклонниците. То се разнася по цялата страна. Пред домашния иконостас с иконата на свети Иван Рилски, озарена от топлия пламък на кандилото, молитвата е също действена, защото за духа на светеца няма ограничения в пространството. Ако и тези чудеса се записват, ще има още томове заедно с тези с чудесата, извършени в манастира.

Рилският светец, пред когото са се кланяли българските царе, от чиито мощи са получавали изцеление византийски императори, който е вдъхвал респект у турците, е жив и бди над нашата страна. И това е великата българска утеха!

Много църкви и манастири у нас имат за свой небесен патрон свети Иван, а няма храм без неговата икона. На празниците, в богослужебната му прослава, се пеят вдъхновено молитвени химнословия. Не може да не развълнува българското сърце припевът от акатиста в негова чест: Радвай се, преподобни отче Иоане, слава и радост наша!